

Esa Ala-Ruona, musiikkiterapeutti FL, kouluttaja ja työnohjaaja

Esa Ala-Ruona on työskennellyt kliinikkona lähes 20 vuotta, toiminut kouluttajana ja ryhmäterapeutina useissa koulutuksissa sekä osallistunut aktiivisesti ammatillisten käytäntöjen kehittämistyöhön SMTY:ssä ja Ammattikillassa. Tällä hetkellä hän työskentelee Jyväskylän yliopistossa yliassistenttina ja tekee väitöskirjatutkimustaan musiikkiterapian alkuarvioinnista psykiatrian alueella. Muita tutkimuksellisen kiinnostuksen kohteita ovat mm. prosessit musiikkiterapiassa sekä musiikkiterapian ja musiikkipsykoterapian koulutuksen kehittäminen.

Katsaus musiikkiterapia-arvioinnin käytäntöihin ja mahdollisuuksiin

Arviointi hoito- ja kuntoutustyössä on laaja käsite, joka voidaan määritellä yhteydestä riippuen monin tavoin. Arviointeja tehdään yhtäältä hoidon ja kuntoutuksen suunnittelua varten tai toisaalta tarkasteltaessa hoidon ja kuntoutuksen toimivuutta ja tuloksellisuutta. Arviointi voi kohdistua mm. asiakkaaseen, käytettävään menetelmään, hoitoprosessiin, käytänteisiin tai kokonaiseen hoidon ja kuntoutuksen järjestelmään. Arviointi liittyy siten myös terveydenhuoltopalvelujen laadun kehittämiseen ja ylläpitämiseen sekä yhä enemmän myös resurssien jakamiseen. Kustannuksista vastaavat tahot ovat eritoten kiinnostuneita siitä, mitä suositellaan, millä perusteella ja mitä toiminnalla voidaan olettaa saavutettavan.

Terveydenhuollon yhteydessä asiakkaaseen liittyvää arviointia toteutetaan tyypillisesti uuden tiedon hankinnassa hänen tilanteensa ja hoitotarpeen kartoittamiseksi. Arvioinneilla saatavaa tietoa voidaan hyödyntää diagnosoinnin apuna, harkitun hoito- ja kuntoutusmuodon soveltuvuuden selvittämisessä sekä edelleen tarpeellisia hoitosuosituksia tehtäessä. Tavoitteena on, että apua ja tukea tarvitsevalle asiakkaalle löytyy juuri hänelle sopiva hoito- tai kuntoutusmuoto ja toimiva terapiasuhte. Asiakkaaseen kohdistuvaksi arvioinniksi voidaan lukea myös hänessä tapahtuvan muutoksen, kasvun ja kehityksen sekä ylipäätään hänen selviytymisensä pitemmän aikavälin tarkastelu.

Musiikkiterapiaa koskee samat yleisen tason vaatimukset kuin muitakin virallisiin suosituksiin perustuvia hoito- ja kuntoutusmuotoja. Näin ollen esimerkiksi terapian tuloksellisuutta ja tavoitteiden toteutumisen seuranta tehdään samanlaisin periaattein kuin rinnakkaisillakin aloilla, vain käytettävät menetelmät ovat erikoisalakohdittaisia. Arviointimenetelmät perustuvat kullekin alalle tai terapiasuuntaukselle ominaiseen teorianmuodostukseen ja ammatillisten käytäntöjen kehittämistyöhön. Musiikkiterapiassa korostuu luonnollisesti musiikin rooli ja musiikillisen vuorovaikutuksen erityiset mahdollisuudet, myös muutoksen indikaattorina. Asiakkaan tilanteen, valmiuksien ja tarpeiden kartoittamisessa musiikkiterapia-arvioinnin erityisenä piirteenä pidetään sen toimivuutta silloinkin, kun tiedonhankinta muilla lähestymistavoilla on vaikeaa. Olennaista musiikkiterapian keinoin toteutettavassa arvioinnissa on sen luovaa työskentelyä painottava luonne ja erityisesti asiakkaan piilevien potentiaalien korostaminen.

Musiikkiterapia-arviointi voi toteutua hyvin itsenäisenä palveluna, jolloin musiikkiterapeuttia konsultoidaan asiakkaan tilanteen selkeyttämiseksi ja tarpeellisten suositusten tekemiseksi. Yhä useammin musiikkiterapeutti toimii osana moniammatillista työryhmää tuoden oman alansa erityiset mahdollisuudet laajemman asiantuntijaryhmän saataville. Ideaalissa tilanteessa moniammatillinen työryhmä pystyy tuottamaan kumulatiivista tietoa, jonka perusteella asiakkaalle voidaan suunnitella ja toteuttaa yksilöllisesti räätälöityä hoitoa ja kuntoutusta. Samalla työryhmä muodostaa myös uutta ja laajenevaa tietoa musiikkiterapian mahdollisuuksista osana hoito- ja kuntoutusmuotovalikoimaa. Arviointi on vaativa kliinisen työn osa-alue, jossa tutkiva työote ja konstruktivinen, karttuva asiantuntijuus toimivat laadukkaan palvelun perustana.